

[Pradžia](#) > ... > [Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas](#) > [Paveldėjimas](#) > [Paveldėjimas](#) > Portugal

Paveldėjimas

Portugalija

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

Jeigu paveldėjimas neginčijamas, jis priklauso notarų, registro įstaigų ir žemės registrų kompetencijai, teritorinė jurisdikcija netaikoma. Todėl suinteresuotosios šalys veiksmus gali atlikti pasirinktoje institucijoje be jokių teritorinių apribojimų.

Palikimas gali būti padalijamas kaip aprašyta pirmiau ir pas bet kurį šalies advokatą arba solisitorių, jeigu jis yra atitinkamai įgaliotas (registro pareigūno arba notaro).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Paskutinę valią dėl turto palikimo galima pareikšti dviem būdais: i) sudarant testamentą; ii) sudarant sutartį.

i) Testamentas

Testamentas yra asmeninis dokumentas, kurio negalima sudaryti per atstovą.

Bendrųjų testamentų, t. y. dviejų ar daugiau asmenų tame pačiame dokumente surašytų testamentų trečiojo asmens arba jį sudariusių asmenų abipusei naudai, sudaryti neleidžiama.

Testamentas yra vieno asmens ketinimų išreiškimas, kuris nėra adresuotas niekam konkrečiai ir apie kurį nereikia informuoti jokio konkretaus asmens. Jis gali būti laisvai atšaukiamas, o turtas po testatoriaus mirties perduodamas tik įpėdiniams arba testamentinės išskirtinės gavėjams.

Testamentai būna šių rūšių: įprastieji ir specialieji.

Įprastojo testamento rūšys: oficialieji testamentai (*testamentos públicos*) ir asmeniniai testamentai (*testamentos cerrados*).

Oficialųjį testamentą sudaro notaras ir jį įregistruoja savo registre.

Asmeninį testamentą sudaro ir pasirašo testatorius arba kitas asmuo testatoriaus prašymu, tačiau tokį testamentą privalo patvirtinti notaras. Tokį testamentą gali saugoti testatorius arba trečiasis asmuo arba jis gali būti perduodamas notarui. Asmeninį testamentą turintis asmuo privalo jį pateikti per tris dienas nuo datos, kurią sužino apie testatoriaus mirtį; priešingu atveju tas asmuo atsako už bet kokius padarytus nuostolius ar žalą, o jeigu jis turi paveldėtojo statusą, tai gali būti dėl elgesio nušalinamas nuo paveldėjimo.

Įstatyme nustatytos šios specialiojo testamento rūšys: kariniai testamentai, laive sudaryti testamentai, orlaivyje sudaryti testamentai, nelaimės atveju sudaryti testamentai. Testamentą viena iš nurodytų specialių formų galima sudaryti tik atsiradus įstatyme nustatytoms tam tikroms išimtinėms aplinkybėms. Tokie testamentai

nustoja galioti praėjus 2 mėnesiams nuo dienos, kurią išnyksta priežastis, dėl kurios testatorius negalėjo sudaryti testamentą įprasta forma.

Portugalijos teisės aktuose taip pat nustatyta speciali testamentų forma, kurią Portugalijos pilietis sudaro užsienyje pagal užsienio teisę, forma. Šis testamentas galioja Portugalijoje, jeigu yra sudarytas arba patvirtintas oficialiai.

ii) Sutartis

Portugalijos teisės sistemoje išimtiniais atvejais leidžiama paveldėti pagal sutartį. Toks paveldėjimas gali atsirasti sudarius paveldėjimo susitarimus arba dovanojimo santuokos atveju sutartis, kurios įsigalioja mirus dovanotojui. Kad galiotų, paveldėjimo susitarimai ir dovanojimo po mirties santuokos atveju sutartys turi būti numatyti vedybų sutartyje.

Tačiau galioja taisyklė, pagal kurią draudžiama paveldėti pagal sutartį. Todėl paveldėjimo susitarimai iš esmės yra draudžiami, o sudaryti susitarimai negalioja. Taip pat draudžiama sudaryti dovanojimo po mirties sutartis, tačiau tokios sutartys nėra negaliojančios – jos laikomos įstatymo galią turinčia testamentine valia, kurią galima laisvai atšaukti.

Įstatymu išimtiniais atvejais leidžiama sudaryti dviejų rūšių galiojančius paveldėjimo susitarimus: a) kuriam nors sutuoktiniui arba trečiajam asmeniui paskiriant įpėdinį arba testamentinės išskirtinės gavėją kito sutuoktinio naudai; b) kuriam nors sutuoktiniui paskiriant įpėdinį arba testamentinės išskirtinės gavėją trečiųjų asmenų naudai. Tai, kuo įpėdinis skiriasi nuo testamentinės išskirtinės gavėjo, paaiškinama toliau pateiktame atsakyme į klausimą „Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu arba testamentinės išskirtinės gavėju?“.

Galiojantys paveldėjimo susitarimai įsigalioja tik po testatoriaus mirties. Tačiau a punkte nurodytas susitarimas negali būti vienašališkai atšauktas po to, kai jis buvo patvirtintas, o testatorius, būdamas gyvas, negali pakenkti paveldėtojui nepagrįstai keisdamas savo valią. Paveldėjimo susitarimą, nurodytą b punkte, galima nevaržomai atšaukti, jeigu trečiasis asmuo nedalyvavo sudarant vedybų sutartį kaip susitarimą priimanči šalis.

Be šių dviejų paveldėjimo susitarimų, įstatymu taip pat teisėtomis pripažįstamos dovanos, kurios po dovanotojo mirties dovanojamos, jeigu sudaroma santuoka. Šias dovanas vienas sutuoktinis arba trečiasis asmuo, jeigu santuoka sudaroma, dovanoja kitam sutuoktiniui. Dovanojimui po mirties, jeigu sudaroma santuoka, taikomos paveldėjimo susitarimų sudarymo taisyklės, o su dovanojimu susijusios nuostatos turi būti įtvirtintos vedybų sutartyje.

NB.

Portugalijos teisėje nustatytas dviejų rūšių paveldėjimas. Savanoriškas paveldėjimas (pagal testamentą arba sutartį) aptartas šiame atsakyme. Kita paveldėjimo rūšis – paveldėjimas pagal įstatymą (teisėtas arba privalomas), kuris bus minimas atsakymuose į klausimus „Ar laisvei pareikšti paskutinę valią dėl turto palikimo (pvz., privalomajai palikimo daliai) taikomi apribojimai?“ ir „Jeigu paskutinė valia dėl turto palikimo nepareikšta, kas ir kokį turtą paveldi?“.

Savanoriškas paveldėjimas atsiranda dėl testatoriaus valios pareiškimo akto, kaip testamentų ar sutarčių atveju.

Paveldėjimas pagal įstatymą reglamentuojamas įstatymu. Tai vadinama privalomuoju paveldėjimu („sucessão legítima“), kuris kyla tiesiogiai iš įstatymo ir kurio testatorius negali pakeisti pagal savo norus. Tai vadinama teisėtu paveldėjimu („sucessão legítima“), jis atsiranda pagal įstatymą, tačiau gali būti keičiamas pagal testatoriaus norus.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Iš esmės testamentų registruoti nereikia.

Tačiau galioja įvairiose teisės aktų nuostatose įtvirtintos išimtys. Paskutinė valia dėl turto palikimo turi būti registruojama, pvz., šiais atvejais:

- i) kai yra galiojanti testamentinė valia, kuriai suteikta visiška galia;
- ii) kai nustatoma pirmenybė ir jos pakeitimai;

iii) kai yra pareiga sumažinti dovanas, kurioms taikomas sugretinimas;

iv) vedybų sutarčių atveju.

Atvejais, nurodytais i, ii ir iii punktuose, įrašą žemės registre (*Conservatória do Registo Predial*) turi pateikti ieškovai arba atsakovai, kurių santykiai yra teisiškai įforminti, registracija suinteresuoti asmenys arba asmenys, pagal įstatymą turintys pareigą atlikti registraciją (oficialios registracijos pareigą kai kuriais atvejais vykdo teismai, prokuratūra arba pats registro pareigūnas). Registracija atliekama aprašant turtą, įrašant faktus ir atitinkamus komentarus ir padarant pastabą dėl tam tikrų aplinkybių.

Atveju, nurodytu iv punkte, registracijos veiksmai atliekami registro įstaigoje (*Conservatória do Registo Civil*) padarant įrašą arba užfiksuojant šalių pareiškimą. Šiuo atveju registracijos šalimis taip pat gali būti asmenys, su kuriais faktas yra tiesiogiai susijęs arba kurių sutikimo reikia tam, kad jis turėtų visišką galią.

NB.

Pirmenybė yra susijusi su išgyvenusios našlės arba našlio teise į išlaikymą iš mirusiojo paliktų lėšų.

Sugretinimo atveju prie viso palikimo pridedama palikuonių, kurie tikisi paveldėti tiesioginės aukštutinės linijos giminaičio turtą arba vertingus daiktus, iš jo gautų dovanų vertė.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Taip, pagal Portugalijos teisės aktus privalomoji palikimo dalis reiškia laisvės pareikšti paskutinę valią dėl turto palikimo ribojimą. Privalomoji palikimo dalis – turto dalis, kuria testatorius negali disponuoti, nes ji pagal įstatymą atitenka asmeniui, turinčiam teisę gauti privalomąją palikimo dalį (*herdeiros legítimos*). Tai vadinama privalomuoju paveldėjimu, jis atsiranda dėl paveldėjimo pagal įstatymą ir testatorius negali jo pakeisti pagal savo norus.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu mirusysis nesudarė visiškai arba iš dalies galiojančio ir veiksmingo testamento dėl turto palikimo po jo mirties, jo paveldėtojais paskiriami jo įpėdiniai pagal įstatymą (*herdeiros legítimos*). Tai vadinama teisėtu paveldėjimu, jis atsiranda dėl paveldėjimo pagal įstatymą ir jį galima pakeisti pagal testatoriaus norus.

Įpėdiniais pagal įstatymą yra sutuoktinis, giminaičiai ir valstybė, ir jie paveldi šia eilės tvarka:

1. a) sutuoktinis ir palikuonys;
2. b) sutuoktinis ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai;
3. c) broliai ir seserys ir jų palikuonys;
4. d) kiti šoninės giminystės linijos giminaičiai iki ketvirtos eilės, įskaitant ketvirtą eilę;
5. e) valstybė.

Sutuoktinis, palikuonys ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai laikomi asmenimis, turinčiais teisę gauti privalomąją palikimo dalį. Sutuoktinis ir palikuonys priklauso pirmai paveldėtojų eilei. Jeigu palikuonių nėra, paveldi sutuoktinis ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai.

Neįmanoma palikti viso palikimo asmeniui, kuris nėra įpėdinis pagal įstatymą, net ir sudarius testamentą (Civilinio kodekso 2156 straipsnis). Įstatymuose numatyta, kad galima paveldėti tik dalį palikimo, vadinamąją paveldėtiną kvotą. Likusi dalis (dalis pagal įstatymą) privalo būti perduota asmenims, turintiems teisę gauti privalomąją palikimo dalį, kurios vertė priklauso nuo įpėdinio rūšies.

- Jei vienintelis asmuo, turintis teisę gauti privalomąją palikimo dalį, yra sutuoktinis: paveldėtina kvota – 50 proc.; dalis pagal įstatymą – 50 proc. (Civilinio kodekso 2144 straipsnis);
- Jei paveldėtojai yra sutuoktinis ir vaikai: dalis pagal įstatymą – du trečdaliai palikimo; paveldėtina kvota – trečdalis palikimo (Civilinio kodekso 2139 straipsnis);

- Jei sutuoktinio nėra, bet yra vaikai: vaikams tenkanti dalis pagal įstatymą – pusė ar du trečdaliai palikimo, atsižvelgiant į tai, ar yra vienas, du ar daugiau vaikų (Civilinio kodekso 2139 straipsnio 2 dalis);
- Jei palikuonių nėra, bet yra sutuoktinis ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai: dalis pagal įstatymą – du trečdaliai palikimo; paveldėtina kvota – trečdalis palikimo (Civilinio kodekso 2142 straipsnis).

NB.

Sutuoktinis nepaskiriamas įpėdiniu, jeigu testatoriaus mirties metu sutuoktiniai galutiniu teismo sprendimu arba teismo sprendimu, kuris turi įsiteisėti, nutraukė santuoką arba gyvena skyrium. Jeigu testatoriaus mirties metu nagrinėjama santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium patvirtinimo byla, paveldėtojai, siekdami išspręsti turtinius klausimus, gali toliau tęsti tokią bylą. Šiuo atveju, vėliau nutraukus santuoką arba patvirtinus gyvenimą skyrium, sutuoktinis netenka paveldėtojo statuso. Tas pats taikytina ir tuo atveju, kai sutuoktiniai prieš santuoką sudaro vedybų sutartį pagal turto atskyrimo režimą, pagal kurį abipusiškai atsisako vienas kito palikimo (Civilinio kodekso 1700 straipsnio 1 dalies c punktas ir 3 dalis bei 1707a straipsnis).

5 Kokia institucija kompetentinga:

Kompetencija spręsti paveldėjimo klausimus priklauso nuo to, ar paveldėjimas ginčijamas (palikimo priėmimas pagal apyrašą), ar ne (aiškus ir paprastas palikimo priėmimas).

Notarai ir teismai turi kompetenciją spręsti su ginčijamu paveldėjimu susijusius klausimus. Civilinio proceso kodekso 1083 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais (pvz., nežinoma įpėdinių buvimo vieta, įpėdiniai yra neveiksnūs, prokuratūra reikalauja parengti turto apyrašą) turto apyrašas turi būti parengiamas teismuose. Kitais atvejais suinteresuotieji asmenys gali nuspręsti turto apyrašą parengti pas notarą (*Cartório Notarial*) arba teisme.

Notarai ir registro pareigūnai (*Conservatórias dos Registos*) taip pat turi kompetenciją spręsti su neginčijamu paveldėjimu susijusius klausimus. Šiuo atveju jie turi kompetenciją suteikti įgaliojimus įpėdiniams ir atitinkamai padalyti palikimą.

Advokatai ir solisitoriai, oficialiai patvirtindami privatų dokumentą, gali padalyti neginčijamą palikimą, tačiau jie negali suteikti įgaliojimų įpėdiniams.

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Jeigu paveldėjimas ginčijamas, teismai arba notarai gali atlikti turto apyrašą, kaip numatyta Civilinio proceso kodekso 1083 straipsnyje.

Jeigu palikimas priimamas aiškiai ir paprastai, apyrašo procedūros (*processo de inventário*) pradėti nereikia. Šiuo atveju įpėdiniai ir testamentinės išskirtinės gavėjai abipusiu susitarimu likviduoja ir pasidalija palikimą, ir jie nėra įpareigoti kreiptis į notarą ar teismą dėl bylos nagrinėjimo.

Jeigu paskelbiama, kad palikimas neturi savininko ir todėl priklauso valstybei, teisme pradedama speciali palikimo likvidavimo valstybės naudai procedūra (Civilinio kodekso 2152–2155 straipsniai).

Jeigu paveldėjimas neginčijamas, jis priklauso notarų, registro įstaigų ir žemės registrų kompetencijai, teritorinė jurisdikcija netaikoma. Todėl suinteresuotosios šalys veiksmus gali atlikti pasirinktoje institucijoje be jokių teritorinių apribojimų.

Kai paveldėjimas neginčijamas, palikimas gali būti padalijamas pas bet kurį šalies advokatą arba solisitorių, jeigu suinteresuotieji asmenys yra iš anksto įgalioti (pvz., juos įgaliojo registro pareigūnas arba notaras).

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Kalbant apie instituciją, turinčią kompetenciją gauti pareiškimus dėl palikimo priėmimo arba atsisakymo, pažymėtina, kad esminių skirtumų tarp testamentinės išskirtinės ir palikimo arba paveldėjimo pagal įstatymą ir

savanoriško paveldėjimo nėra. Todėl atsakymas į šiuos tris klausimus yra vienodas.

Jeigu palikimas priimamas pagal apyrašą, pareiškimas dėl palikimo priėmimo padaromas apyrašo procedūroje. Šiuo atveju institucija, turinti kompetenciją priimti pareiškimus dėl palikimo priėmimo, yra teismas arba notaras.

Palikimo priėmimas pagal apyrašą užtikrinamas prašant sudaryti apyrašą arba įstojant į apyrašo sudarymo procedūrą.

Kita palikimo priėmimo rūšis – aiškus ir paprastas palikimo priėmimas, kuris atsiranda tuomet, kai palikimas priimamas ir padalijamas nepradedant apyrašo procedūros.

Taisyklės, susijusios su palikimo priėmimu, taikomos ir testamentinės išskirtinės priėmimui. Atsakyme į kitą klausimą aptariama, kuo palikimas skiriasi nuo testamentinės išskirtinės.

Pradėjus apyrašo procedūrą, joje reikia padaryti pareiškimą dėl palikimo atsisakymo arba tai įrašyti į bylos medžiagą. Šiuo atveju institucija, turinti kompetenciją priimti pareiškimus dėl palikimo atsisakymo, yra teismas arba notaras.

Palikimo turi būti atsisakoma viena iš šių formų: sudarant oficialų arba asmeninį patvirtintą dokumentą, jeigu yra turto, kuris pagal įstatymą turi būti paveldimas viena iš šių formų; kitais atvejais – sudarant asmeninį dokumentą.

Palikimo arba testamentinės išskirtinės priėmimas arba atsisakymas yra vienašalis teisinis sandoris, kurio negalima panaikinti, t. y. abu šie veiksmai atliekami teisių perėmėjui padarant pareiškimą, kuris nėra adresuotas niekam konkrečiai ir apie kurį nereikia informuoti jokio konkretaus asmens.

Jeigu palikimas neturi savininko, suinteresuotosios šalys arba prokuroras gali prašyti teismo informuoti įpėdinį apie galimybę priimti palikimą arba jo atsisakyti (Civilinio proceso kodekso 1039–1041 straipsniai). Šiuo atveju pareiškimus dėl palikimo priėmimo priima teismas. Palikimas laikomas neturinčiu savininko tol, kol jo kas nors nepriėmė arba nebuvo paskelbta, kad toks palikimas perėjo valstybei.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Procedūrai įtakos turi tai, ar paveldėjimas ginčijamas, ar ne.

GINČIJAMAS PAVELDĖJIMAS

Apyrašo procedūros paskirtis – padalyti palikimą nutraukiant bendrąją nuosavybę; sudaryti palikimo turto sąrašą, jeigu jo nereikia padalyti; prireikus likviduoti palikimą (Civilinio proceso kodekso 1082 straipsnis).

Apyrašas teismui teikiamas laikantis Civilinio proceso kodekso V knygos XVI antraštinėje dalyje (1082–1129 straipsniuose) numatyto teismo apyrašo formos. Nacionalinių teismų vidinė vietos jurisdikcija nustatoma pagal jungiamuosius veiksnius, išdėstytus Civilinio proceso kodekso 72A straipsnyje.

Pagrindiniai teismo apyrašo proceso etapai:

- i) pradinis prašymas;
- ii) prieštaravimo pateikimas ir įsipareigojimų patikrinimas;
- iii) pirminė suinteresuotųjų šalių apklausa;
- iv) suinteresuotųjų šalių tapatybės nustatymas ir sušaukimas;
- v) disponuojamą dalį viršijančių dovanų ar testamentinių išskirtinių sumažinimas;

vi) pareiškimas dėl padalijimo ir teismo sprendimas, kuriuo patvirtinamas padalijimas. Teismui priėmus sprendimą, turto padalijimas gali būti atšaukiamas arba keičiamas, gali būti atliekamas papildomas padalijimas arba paskiriama tam tikra dalis atsiradusiam naujam įpėdiniui.

Notarui teikiamas apyrašas turi būti parengtas notarinio apyrašo forma, numatyta [2019 m. rugsėjo 13 d. Įstatymo Nr. 117/2019](#), kuriame nurodyti reikiami Civilinio proceso kodekso V knygos XVI antraštinės dalies pakeitimai, priede.

Remdamasi Įstatymo Nr. 117/2019 priedo 1–5 straipsniais, Portugalijos notarų asociacija savo interneto svetainėje skelbia notarų, galinčių tvarkyti apyrašų klausimus, sąrašą ([Portugalijos notariai](#)); notarinių apyrašų atveju, nors notaro užduotis yra imtis reikiamų veiksmų, patvirtinimo sprendimą visada priima teismas, kuriam tuo tikslu perduodama byla, nedarant poveikio visiems kitiems klausimams, kuriuos notaras gali perduoti teisėjui, kad šis priimtų nutartį; teismo užduotis yra priimti nutartį dėl notarinio apyrašo proceso metu pateiktų apeliacinių skundų; šalys gali laisvai pasirinkti notaro biurą, kuriame vyks apyrašo procesas, jeigu šis biuras turi aktualų ryšį su paveldėjimu (pvz., notaro biuras yra savivaldybėje, kurioje buvo pradėtas paveldėjimas arba kurioje yra turtas, arba kurioje gyvena dauguma suinteresuotųjų šalių).

NEGINČIJAMAS PAVELDĖJIMAS

Suinteresuotoji šalis gali klausimus išspręsti pas notarą arba registro pareigūną. Per vieno langelio principu veikiančią registro sistemą šalys gali išspręsti visus su paveldėjimu susijusius klausimus – nuo leidimo iki galutinių įrašų apie padalytą turtą padarymo.

Suinteresuotosios šalys, notaro biure arba registro įstaigoje gavusios savo, kaip įpėdinių, įgaliojimus, taip pat gali pasidalyti palikimo turtą sudarydamos asmeninį dokumentą, kuris patvirtinamas advokato arba solisitoriaus akivaizdoje.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Įpėdiniai paveldi visą mirusiojo palikimą arba jo dalį, t. y. turtas, kurį jie paveldi, nėra iš anksto nustatomas.

Tuo tarpu testamentinės išskirtinės gavėjai paveldi konkretų turtą arba vertingus daiktus.

Paveldėjimo pagal įstatymą atveju paveldėjimo teisė atsiranda pagal įstatymą. Savanoriško paveldėjimo atveju paveldėjimo teisė atsiranda pagal testatoriaus pareikštą valią. Paveldėjimo pagal įstatymą arba savanoriško paveldėjimo atveju paveldėtojams gali būti suteikiamas įpėdinių arba testamentinės išskirtinės gavėjų statusas.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Jeigu palikimas priimamas pagal apyrašą, mirusiojo skolas ir kiti paveldėjimo mokesčiai gali būti sumokami tik iš apyraše nurodyto turto, išskyrus atvejus, kai kreditoriai arba testamentinės išskirtinės gavėjai įrodo, kad yra kito turto. Jeigu yra sudarytas apyrašas, įrodinėjimo pareiga, susijusi su tokio kito turto buvimu, tenka kreditoriams arba testamentinės išskirtinės gavėjams.

Jeigu palikimas priimamas aiškiai ir paprastai, atsakomybė už skolas ir kitus paveldėjimo mokesčius taip pat negali viršyti paveldėto turto vertės, tačiau šiuo atveju įpėdiniai arba testamentinės išskirtinės gavėjai turi įrodyti, kad palikime nėra pakankamai turto skoloms sumokėti arba testamentinėms išskirtinėms įvykdyti. Šiuo atveju įrodinėjimo našta, susijusi su tokio kito turto nebuvimu, tenka įpėdiniams arba testamentinės išskirtinės gavėjams.

Iš palikimo sumokami šie mokesčiai: testatoriaus laidojimo ir susijusios išlaidos; testamentinio vykdymo, palikimo administravimo ir likvidavimo mokesčiai; mirusiojo skolų apmokėjimas; testamentinių išskirtinių įvykdymas.

Pirmiau minėti mokesčiai solidariai sumokami iš bendrai paveldėto turto. Jeigu palikimas padalijamas, kiekvienas įpėdinis turi pareigą atlyginti tik jo paveldėtai daliai proporcingą sumą.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Toliau pateiktame atsakyme atskirai nurodomi dokumentai ir informacija, kurių reikia registruojant nekilnojamąjį turtą, mokėtini mokesčiai ir prašymų dėl registracijos pateikimo tvarka (asmeniškai, paštu ar internetu).

Reikalingi dokumentai ir informacija

Prašymuose dėl nekilnojamojo turto registracijos būtina nurodyti pareiškėją, faktus ir atitinkamus turto požymius, taip pat pateikti patvirtinamųjų dokumentų sąrašą.

Galima registruoti tik tuos dokumentuose nurodytus faktus, kurie juose yra teisiškai pagrįsti.

Užsienio kalba surašyti dokumentai gali būti priimami tik jeigu jie yra išversti pagal įstatymą, išskyrus atvejus, kai jie yra surašyti anglų, prancūzų arba ispanų kalba, o kompetentingas pareigūnas supranta atitinkamą kalbą.

Kai prašymo dėl registracijos pagrindumą reikia įvertinti remiantis užsienio teise, suinteresuotoji šalis privalo įrodyti jos turinį pateikdama tinkamą dokumentą.

Jeigu prašymas dėl registracijos yra susijęs su neaprašytu pastatu, būtina pridėti papildomą pareiškimą, kuriame nurodomas savininkų, turėjusių turtą iki jis perėjo perdavėjo nuosavybėn, vardus ir pavardes, statusą, adresus ir ankstesnį turto registro numerį, išskyrus atvejus, kai pareiškėjas pareiškime nurodo turto numerio nežinojimo priežastis.

Jeigu registracija yra susijusi su neaprašyta bendrąja nuosavybe, taip pat reikia nurodyti visų *bendraturčių* vardus ir pavardes, statusą ir adresus.

Mokėtini mokesčiai

Mokestį reikia sumokėti pateikiant prašymą arba mokesčio sumokėjimą patvirtinantis dokumentas turi būti siunčiamas kartu su prašymu. Mokestis yra proporcingas tikėtina bendrai mokėtina sumai. Jeigu jis nesumokamas pateikus prašymą dėl registracijos, prašymas gali būti nedelsiant atmetas.

Kai mokestis nesumokamas ir prašymas neatmetamas, registracijos tarnyba, jeigu registracijos neplanuojama atmesti, praneša suinteresuotajai šaliai apie nesumokėtos sumos sumokėjimo terminą.

Ta pati procedūra taikoma tais atvejais, kai iš pradžių sumokamas ne visas mokestis ir nesumokama papildoma suma.

Prašymo dėl registracijos įteikimas asmeniškai, paštu arba internetu

Prašymus dėl nekilnojamojo turto registracijos galima įteikti asmeniškai, paštu arba internetu.

Asmeniškai ir paštu įteikiami prašymai turi būti rašytiniai ir atitikti Registro įstaigų ir notarų instituto (*Instituto dos Registos e do Notariado, I.P.*) valdymo organo sprendimu patvirtintas formas. Prie formų būtina pridėti dokumentus, kuriais pagrindžiamas registruotinas faktas ir pirmiau minėti papildomi pareiškimai, jeigu jų yra.

Pirmesnėje pastraipoje nurodytų formų, teikdamos rašytinius prašymus dėl registracijos, neprivalo naudoti valdžios institucijos, kurios teismų, prokuratūros, bankroto administratorių arba vykdymo pareigūnų sprendimu veikia kaip ieškovai ar atsakovai, nepaisant to, ar prašymas teikiamas asmeniškai, ar paštu.

Teismų, prokuratūros, vykdymo pareigūnų arba antstolių, kurie vykdo vykdymo pareigūnams ir teismo administratoriams būdingas priemones, pateikti prašymai turėtų būti siunčiami elektroniniu būdu, pridėjus registracijai reikalingus dokumentus ir sumokėjus mokėtinas sumas.

Prašymus dėl turto registracijos galima pateikti internete adresu [Predial Online](#). Vieninteliai dokumentai, kurių negalima registruoti internete, yra dokumentai, kuriais pagrindžiami, taisomi arba ginčijami registro pareigūno priimti sprendimai.

Skaitmeninis sertifikatas yra būtinas prašant internetu priimti potvarkius dėl turto registravimo. Portugalijos

tapatybės kortelę turintys piliečiai, kurie aktyvino savo skaitmeninį sertifikatą, advokatai, notarai ir solisitoriai jau turi šiuos sertifikatus.

Komercinę formą turinčių komercinių įmonių arba pagal civilinę teisę reglamentuojamų įmonių valdytojai ir direktoriai, šioms įmonėms, kaip suinteresuotosioms šalims, internete teikiant prašymus dėl registracijos, gali patvirtinti, kad jų pateikti elektroniniai dokumentai atitinka popierinius dokumentų originalus.

NB.

Prašymus dėl nekilnojamojo turto registracijos gali teikti tik asmenys ir (arba) subjektai, kurie pagal įstatymą laikomi teisėtais. Šie asmenys arba subjektai yra nurodyti atsakyme į ankstesnį klausimą „Ar testamentą reikėtų registruoti ir, jeigu taip, koku būdu?“, pateiktą skiltyje, kurioje nurodomi žemės registrui pateiktini įrašai.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Administratorių paskirti privaloma, jeigu norima pradėti apyrašo procedūrą. Šiuo atveju privaloma paskirti šeimos galvą, kuri atsako už palikimo administravimą. Asmuo, prašantis pradėti apyrašo procedūrą, konkrečiai nurodo, kuris asmuo pagal įstatymą turi eiti šeimos galvos pareigas. Tai atliekama užpildant formą, kuri naudojama prašant pradėti apyrašo procedūrą.

Jeigu palikimas neturi savininko, joks asmuo negali turėti teisių teisėtai jo administruoti. Šiuo atveju bet kuris įpėdinis gali imtis palikimo administravimo veiksmų net prieš priimdamas palikimą arba jo atsisakydamas. Jeigu kyla palikimą, kuris neturi savininko, sudarančio turto praradimo arba nusidėvėjimo pavojus, teismas paskiria saugotoją. Tai daroma prokuratūros arba bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu. Palikimo, kuris neturi savininko, apibrėžtis jau pateikta atsakyme į klausimą „Kokia institucija turi kompetenciją: <...> priimti pareiškimą dėl palikimo atsisakymo arba priėmimo?“

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turta?

Šeimos galva

Šeimos galva iš esmės atsako už palikimo administravimą iki jis likviduojamas ir padalijamas.

Pagal įstatymą šeimos galvos pareiga perduodama tokia tvarka:

1. pergyvenusiam sutuoktiniui, kuris negyvena skyrium arba neveda atskiro ūkio, jeigu jis yra įpėdinis arba jam priklauso dalis bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės;
2. testamentinio vykdytojai, išskyrus atvejus, kai testatorius nurodė kitaip;
3. giminaičiams, kurie yra įpėdiniai pagal įstatymą;
4. testamentinės išskirtinės gavėjams.

Jeigu visas palikimas išdalijamas testamentinės išskirtinės gavėjams, daugiausia palikimo gavęs testamentinės išskirtinės gavėjas veikia kaip šeimos galva, pakeičiantis įpėdinius; jeigu testamentinės išskirtinės gavėjai gauna vienodą palikimo dalį, pirmenybė teikiama vyriausiam pagal amžių testamentinės išskirtinės gavėjui.

Konkrečiais atvejais dalies arba viso palikimą sudarančio turto administravimas gali būti patikėtas testamentinio vykdytojai arba patikėtiniui, kaip paaiškinta toliau.

Testamentinio vykdytojas (*testamenteiro*)

Paveldėjimo pagal testamentą atveju testatorius gali paskirti vieną arba daugiau asmenų, kurie turi užtikrinti visišką testamentinio vykdymą arba vykdymą iš dalies. Tai vadinama testamentinio vykdymu. Paskirtas asmuo yra testamentinio vykdytojas.

Patikėtinis (*fiduciário*)

Patikėtinio paskyrimas arba patikos nustatymas reiškia, kad testatorius paveda paskirtam įpėdiniui saugoti palikimą, kad jis po testatoriaus mirties būtų grąžintas kitam asmeniui. Įpėdinis, kuriam nustatoma tokia pareiga, yra vadinamas patikėtiniu. Patikos gavėjas vadinamas patikos įpėdiniu. Patikėtinis pagal patiką gauna atlyginimą

iš turto ir jį administruoja.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Šeimos galvos įgaliojimai

Šeimos galva administruoja mirusiojo turtą ir sutuoktinių turtą, jeigu mirusysis buvo susituokęs ir turėjo bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę.

Šeimos galva gali prašyti įpėdinių arba trečiojo asmens perduoti jam jų turimą turtą, kurį jis turi administruoti. Šeimos galva gali pareikšti ieškinius įpėdiniams arba trečiajam asmeniui dėl disponavimo ir gali išieškoti su palikimu susijusias gautinas sumas, jeigu delsiant tai padaryti kiltų pavojus jų susigrąžinimui arba mokėjimas atliekamas savanoriškai.

Šeimos galva privalo parduoti vaisius arba kitus greitai gendančius produktus ir gali panaudoti gautas pajamas laidojimo ir susijusioms išlaidoms bei administravimo mokesčiams sumokėti.

Šeimos galva taip pat gali parduoti tiek greitai negendančių vaisių, kiek reikia laidojimo ir susijusioms išlaidoms bei administravimo mokesčiams sumokėti.

Be pirmiau nurodytų atvejų, su paveldėjimu susijusias teises gali įgyvendinti tik bendrai visi įpėdiniai arba jų įgyvendinimas gali būti nukreiptas į visus įpėdinius.

Testamento vykdytojo įgaliojimai

Jeigu testamentą vykdytojas paskiriamas testamentu, jis naudojasi testatoriaus suteiktais įgaliojimais.

Jeigu testatorius nenurodo konkrečių testamentą vykdytojo įgaliojimų, pastarasis atsako už: laidojimo ir susijusių reikalų tvarkymą ir atitinkamų išlaidų sumokėjimą; prirėikus – paskutinės valios vykdymo stebėjimą ir jos teisėtumo užtikrinimą teismuose; šeimos galvos pareigų vykdymą.

Testatorius gali pavesti testamentą vykdytojui įvykdyti testamentines išskirtines ir kitus įsipareigojimus, kai jis veikia kaip šeimos galva ir nereikia sudaryti palikimo apyrašo. Šiuo tikslu testatorius gali suteikti leidimą testamentą vykdytojui parduoti bet kurį palikimą sudarantį turtą (kilnojamąjį arba nekilnojamąjį) arba testamente nurodytą turtą.

Patikėtinio įgaliojimai

Patikėtinis ne tik administruoja turtą, bet ir pagal patiką gauna naudą iš turto. Su tokio turto naudojimu susijusios nuostatos taikomos tiek, kiek jos dera su patika. Patikėtinis prašo teismo leidimo nustatyti pagal patiką administruojamo turto suvaržymus ar juo disponuoti.

Palikimo be savininko įpėdiniai ir saugotojas

Jeigu palikimas yra be savininko, jam suteikiamas juridinio asmens statusas. Todėl palikimui gali būti suteikiamas ieškovo arba atsakovo statusas byloje. Jeigu šiuo atveju nėra nė vieno palikimą administruojančio asmens, gali būti taikomas vienas iš toliau nurodytų sprendimo būdų.

Prieš priimdamas arba atsisakydamas palikimo, bet kuris įpėdinis gali imtis skubių administravimo priemonių dėl palikimo be savininko. Jeigu yra keletas įpėdinių, o kai kurie iš jų pareiškia prieštaravimą, galioja daugumos įpėdinių valia.

Teismai taip pat gali paskirti palikimo be savininko saugotoją. Saugotojas turi pareigą pradėti bylą dėl laikinųjų apsaugos priemonių ir pareikšti ieškinius, kurie negali būti atidedami nesukeliant pavojaus su paveldėjimu susijusiems interesams. Saugotojas taip pat turi pareigą atstovauti sprendžiant su palikimu susijusius klausimus visuose į palikimą nukreiptuose ieškiniuose. Saugotojui būtinas teismo leidimas, kad jis galėtų disponuoti ilgalaikiu turtu, brangiais daiktais, vertybėmis, komercinėmis įmonėmis ir bet kuriuo kitu turtu arba jį suvaržyti, kai toks disponavimas arba suvaržymas nėra laikomas administravimo veiksmu. Teismo leidimas suteikiamas tik tuomet, kai veiksmas yra pagrįstas ir juo siekiama išvengti turto vertės sumažėjimo arba praradimo, sumokėti palikimo skolas ir atlyginti būtino arba naudingo turto pagerinimo išlaidas arba kai atsiranda kitas skubus

poreikis.

Jeigu palikimas turi paveldėtojų, nes jis buvo priimtas, tačiau lieka nepadalytas, įstatymu bet kuriam įpėdiniui leidžiama teikti prašymą dėl jo, kaip įpėdinio, statuso teismo pripažinimo ir viso arba dalies palikimą sudarančio turto atkūrimo, nepaisant to, kuris asmuo palikimu disponuoja kaip įpėdinis, turėdamas kitas teises arba neturėdamas teisių. Tai vadinama prašymu dėl valdymo (*petição da herança*). Šį ieškinį įpėdinis gali pareikšti savarankiškai be kitų įpėdinių, tačiau tai nepažeidžia šeimos galvos teisės prašyti perduoti turtą, kurį jis turi administruoti, kaip nurodyta pirmiau.

10 Kokie dokumentai vykdant paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Dokumentai, kuriais patvirtinamas įpėdinių arba testamentinės išskirtinės gavėjų statusas

1. Teismo sprendimai.
2. Notarų aktai.
3. Registro įstaigos taikoma supaprastinta įpėdinių statuso patvirtinimo procedūra.

Taikant šią procedūrą patvirtinamas mirusįjį pergyvenusių įpėdinių ir (arba) testamentinės išskirtinės gavėjų statusas.

Teismų sprendimai, notarų aktai ir supaprastintos įgaliojimų įpėdiniams suteikimo procedūros metu priimti dokumentai yra autentiški dokumentai, turintys visišką įrodomąją galią.

Įgaliojimų įpėdiniams arba testamentinės išskirtinės gavėjams suteikimo faktas įrašomas registro įstaigoje padarant įrašą mirusiojo mirties liudijime.

Dokumentai, kuriais patvirtinamas palikimo padalijimas

Ginčijamo paveldėjimo atveju:

1. kompetentingo teismo priimtas sprendimas, kuriuo patvirtinamas palikimo padalijimas apyrašo procedūroje. Teismo sprendime nustatoma, kaip padalijamos palikimo dalys (pvz., kiekvieno įpėdinio arba testamentinės išskirtinės gavėjo paveldimas turtas). Tai yra autentiškas dokumentas, turintis visišką įrodomąją galią.

Savanoriško paveldėjimo atveju:

1. advokato arba solisitoriaus akivaizdoje parengiamas asmeninis patvirtintas dokumentas, kuriuo nustatoma palikimo dalių padalijimo tvarka. Tai yra ne autentiškas dokumentas, bet asmeninis patvirtintas dokumentas, kurio įrodomoji galia šiuo atveju prilygsta visiškai įrodomajai galiai;
2. dokumentas, kuriame, registro pareigūnui taikant supaprastintą paveldėjimo procedūrą, aptariami padalijimo klausimai. Tai yra autentiškas dokumentas, turintis visišką įrodomąją galią.
3. notaro aktą dėl padalijimo parengia notaras. Tai yra autentiškas dokumentas, turintis visišką įrodomąją galią.

Kiekvienas iš minėtų dokumentų, kuriais patvirtinamas padalijimas, gali būti naudojamas registruojant palikimo turtą įpėdinio arba testamentinės išskirtinės gavėjo naudai nepaisant to, ar jis turi visišką įrodomąją galią.

Susijusios nuorodos

[Civilinio proceso kodeksas \(Código de Processo Civil\)](#)

[Civilinis kodeksas \(Código Civil\)](#)

[2019 m. rugsėjo 13 d. Įstatymas Nr. 117/2019](#)

Įspėjimas

Šioje informacijos suvestinėje pateikta informacija yra bendro pobūdžio ir nėra išsami. Ji neįpareigoja kontaktinio centro, Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose, teismų ar bet kurių kitų asmenų. Ji nėra skirta tam, kad neberekėtų skaityti taikomų galiojančių teisės aktų.

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

■ Paskutinis naujinimas: 08/09/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismo tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.